

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту і адміністрування

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з дисципліни
«Фінансово-економічна безпека: стратегія та механізми
забезпечення»

для здобувачів ступеня доктора філософії
спеціальності 073 Менеджмент
денної та заочної форм навчання

Кривий Ріг – 2019

Укладачі: Варава Л.М., д.е.н., професор
Ртищев С.А., к.е.н., доцент

Рецензент: Афанасьєв Є.В., д.е.н., професор

Відповідальний за випуск: д.е.н., професор Варава Л.М.

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Фінансово-економічна безпека: стратегія та механізми забезпечення» для здобувачів ступеня доктора філософії спеціальності 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування денної та заочної форм навчання. В методичних рекомендаціях до проведення практичних занять наведено склад практичної роботи здобувачів: опрацювання теоретичних питань, робота з проблемними теоретичними питаннями, підготовку до практичних занять і екзамену шляхом тестового опитування.

Затверджено
на засіданні кафедри
менеджменту і адміністрування

Протокол № 4
від 27.11.2018 р.

Затверджено
методичною радою факультету
економіки та управління
бізнесом ДВНЗ «КНУ»

Протокол № 2
від 05.12.2018 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
3. СТРУКТУРА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
4. ПИТАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ.....	7
5. ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
6. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ	11
7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	13
8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	13

ВСТУП

Сучасні умови функціонування суб'єктів підприємництва піддаються змінам досить часто та достатньо швидко. Несталі характеристики зовнішнього економічного середовища породжують нестабільність результатів роботи та фінансового стану суб'єктів підприємницької діяльності, що, в свою чергу, обумовлює їх вразливість до негативних зовнішніх та внутрішніх впливів. Досягнення фінансово-економічної безпеки стає одним із головних завдань менеджменту підприємств, однак, при цьому, саме розуміння сутності такої безпеки є неоднозначним, як і розуміння механізму її досягнення.

Дисципліна «Фінансово-економічна безпека: стратегія та механізм забезпечення» вирішує такі основні завдання, як будова фінансово-економічної безпеки підприємства; застосування механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства на рівні державного регулювання економіки та підприємницької діяльності; визначення критерії фінансово-економічної безпеки підприємства та його рівнів; інформаційне забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Практичне застосування цієї дисципліни полягає в досягненні основної мети її вивчення – надати студентам змогу ефективно використовувати отримані знання з метою управління процесами забезпечення фінансово-економічної безпеки на підприємствах, у фінансових і фіскальних органах державної влади та на фінансовому ринку.

Предметом вивчення дисципліни є методологія та інструментарій застосування вивчення теоретичних підходів щодо виявлення сутності фінансово-економічної безпеки та забезпеченні механізму фінансово-економічної безпеки підприємства.

Міждисциплінарні зв'язки: засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни «Фінансово-економічна безпека: стратегія та механізми забезпечення» передбачає використання здобувачами раніше отриманих знань з дисциплін: «Філософія науки та інновації», «Іноземна мова для академічних та наукових цілей», «Організація та реалізація досліджень здобувача наукового ступеня доктора філософії», «Управління науковими проектами та фінансуванням досліджень», «Теорія економічних систем та їх типологія».

Програма навчальної дисципліни складається з 2 змістовних модулів: Змістовий модуль 1. «Предмет, методологія та теоретичні основи фінансово-економічної безпеки», Змістовий модуль 2. «Визначення стратегії та механізми забезпечення фінансово-економічної безпеки».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета навчальної дисципліни: опанування здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії систематизованого комплексу знань про загальні принципи, форми та підходи дослідження економічних процесів в системі промислового виробництва.

1.2. Завдання навчальної дисципліни «Фінансово-економічна безпека: стратегія та механізми забезпечення» полягають у вивченні дисципліни та засвоєнні навчального матеріалу на лекціях і практичних заняттях та у вільний від аудиторних занять час у формі самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи, призначеної формувати практичні навички роботи здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії із спеціальною літературою, орієнтувати їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем для підвищення якості професійної підготовки в галузі знань соціальних та поведінкових наук.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні знати:

- концептуальні основи забезпечення економічної безпеки держави;
- складові елементи системи економічної безпеки держави;
- основні об'єкти та суб'єкти забезпечення економічної безпеки ;
- основні підходи до визначення ключових понять (безпека, загроза, система безпеки,

забезпечення економічної безпеки):

- стадії формування загроз та небезпек;
- основні геополітичні доктрини сучасності;
- алгоритм моделювання системи безпеки;
- основні підходи до забезпечення економічної безпеки держави;
- сучасні механізми забезпечення економічної безпеки України;
- сутність та необхідність забезпечення фінансової безпеки на підприємстві;
- методи оцінки фінансової безпеки підприємства;
- основні напрямки організації фінансової безпеки на підприємстві;
- резерви підвищення фінансової безпеки та її забезпечення.

Вміги:

- використовувати понятійно-категорійний апарат при аналізові фінансової, продовольчої, енергетичної, науково-технологічної та інших функціональних сфер економічної безпеки при виборі та реалізації концептуальних підходів щодо управління фінансово-економічною безпекою;
- готувати рекомендації, пропозиції до проектів зовнішньо та внутрішньополітичних стратегій, спрямованих на адекватну відповідь реальним та потенційним загрозам економічній безпеці України;
- розробляти пропозиції щодо визначення стратегічних цілей і завдань розвитку території, галузі на основі результатів системного аналізу соціально-економічного стану розвитку держави, застосовуючи методики визначення певних показників;
- об'єктивно оцінювати рівень фінансової безпеки підприємства;
- виявити напрямки підвищення фінансової безпеки підприємства;
- використовувати методи підвищення фінансової безпеки підприємства.
- розробляти стратегію та механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки суб'єкта підприємництва.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Питання
1	2
Змістовий модуль 1. Предмет, методологія та теоретичні основи фінансово-економічної безпеки	
Тема 1. Теоретичні основи фінансово-економічної безпеки	<ol style="list-style-type: none">1.1. Сутність та значення національної безпеки.1.2. Зміст фінансово-економічної безпеки. Елементи внутрішньої структури економічної безпеки.1.3. Основні принципи забезпечення фінансово-економічної безпеки України.1.4. Зовнішні та внутрішні аспекти фінансово-економічної безпеки держави. Суб'єкти та об'єкти фінансової безпеки.1.5. Сутність механізму фінансово-економічної безпеки.1.6. Фінансова безпека у системі економічної безпеки країни. Основні фактори, які визначають фінансову безпеку,1.7. Роль державних фінансових інститутів у забезпеченні фінансово-економічної безпеки.

Тема 2. Економічна безпека підприємства: сутність і визначення	<p>2.1. Економічна безпека підприємства, її сутність, роль та значення.</p> <p>2.2. Складові економічної безпеки: економічна безпека держави, регіону та підприємства.</p> <p>2.3. Показники економічної безпеки.</p>
Тема 3. Фінансова безпека підприємства: сутність і визначення	<p>3.1. Фінансова безпека, її роль у діяльності підприємства.</p> <p>3.2. Показники фінансової безпеки підприємства.</p> <p>3.3. Сутність, необхідність оцінки та контролю за фінансовою безпекою</p>
Тема 4. Необхідність забезпечення фінансової безпеки підприємства	<p>4.1. Вплив фінансової безпеки на економічні показники.</p> <p>4.2. Вплив фінансової безпеки на фінансовий стан підприємства.</p> <p>4.3. Об'єктивна необхідність забезпечення фінансової безпеки.</p>
Змістовий модуль 2. Визначення стратегії та механізми забезпечення фінансово-економічної безпеки	
Тема 5. Аналітична оцінка рівня фінансової безпеки підприємства	<p>5.1. Об'єктивна необхідність оцінки фінансової безпеки.</p> <p>5.2. Порівняння фінансової безпеки підприємства з іншими підприємствами суб'єктами господарювання.</p> <p>5.3. Фінансова безпека в динаміці.</p>
Тема 6. Основні напрямки організації фінансової безпеки підприємства	<p>6.1. Основні напрямки підвищення рівня фінансової безпеки підприємства.</p> <p>6.2. Управління рентабельністю підприємства з метою підвищення рівня фінансової безпеки.</p> <p>6.3. Управління формуванням фінансових ресурсів та фінансовою стабільністю з метою підвищення рівня фінансової безпеки.</p>
Тема 7. Резерви зростання фінансової безпеки підприємства	<p>7.1. Планування фінансової безпеки підприємства.</p> <p>7.2. Стратегія фінансової безпеки підприємства.</p> <p>7.3. Резерви зростання фінансової безпеки.</p>
Тема 8. Стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання та підприємств гірничо-металургійного комплексу України	<p>8.1. Забезпечення організації безпеки суб'єкта господарювання</p> <p>8.2. Стратегічні та тактичні заходи захисту підприємницьких структур</p> <p>8.3. Стандартизація і сертифікація безпеки суб'єктів господарювання</p> <p>8.4. Стратегічне забезпечення економічної безпеки підприємств гірничо-металургійного комплексу України</p> <p>8.5. Фінансово-економічна безпека гірничо-збагачувальних підприємств</p>

3. СТРУКТУРА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Організація проведення практичних занять

Мета проведення практичних занять полягає у необхідності опанування здобувачами теоретичного матеріалу, одержанні практичних навичок при розв'язанні задач економічного змісту шляхом опанування концептуальних аспектів фінансово-економічної безпеки.

Зміст практичних занять включає такі складові: 1) опитування за матеріалами лекцій і питаннями, винесеними для самостійного вивчення; 2) розв'язання задач; 3) перевірка отриманих знань (тестування).

Усі письмові завдання та усні відповіді на практичних заняттях оцінюються викладачем згідно з порядком поточного оцінювання. Результати поточного контролю знань обов'язково фіксуються ним у журналі успішності академічної групи.

3.2. Зміст практичних занять

На практичних заняттях здобувачі під керівництвом викладача особисто проводять наукові дослідження, спрямовані на розв'язання фундаментальних і прикладних проблемних питань аспектів фінансово-економічної безпеки, зокрема: збір інформації, її постійне оновлення і систематизація, критичний аналіз, синтез нових знань або узагальнень; побудова моделі для розв'язання складних наукових завдань, пов'язаних з аспектами фінансово-економічної безпеки.

Перелік тем і розподіл годин, відведених на практичні заняття дисципліни «Фінансово-економічна безпека: стратегія та механізми забезпечення» наведено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Перелік тем і розподіл годин, відведених на практичні заняття дисципліни «Фінансово-економічна безпека: стратегія та механізми забезпечення»

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Пз. 1	Тема 1. Теоретичні основи фінансово-економічної безпеки	2	0,5
Пз. 2	Тема 2. Економічна безпека підприємства: сутність і визначення	2	0,5
Пз. 3	Тема 3. Фінансова безпека підприємства: сутність і визначення	2	0,5
Пз. 4	Тема 4. Необхідність забезпечення фінансової безпеки підприємства	2	0,5
Пз. 5	Тема 5. Аналітична оцінка рівня фінансової безпеки підприємства	2	0,5
Пз. 6	Тема 6. Основні напрямки організації фінансової безпеки підприємства	2	0,5
Пз. 7	Тема 7. Резерви зростання фінансової безпеки підприємства	2	0,5
Пз. 8	Тема 8. Стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання та підприємств гірничо-металургійного комплексу України	2	0,5
	Разом:	16	4

4. ПИТАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Предмет, методологія та теоретичні основи фінансово-економічної безпеки

Тема 1. Теоретичні основи фінансово-економічної безпеки

- 1.1. Сутність та значення національної безпеки.
- 1.2. Зміст фінансово-економічної безпеки. Елементи внутрішньої структури економічної безпеки.
- 1.3. Основні принципи забезпечення фінансово-економічної безпеки України.
- 1.4. Зовнішні та внутрішні аспекти фінансово-економічної безпеки держави. Суб'єкти та

об'єкти фінансової безпеки.

- 1.5. Сутність механізму фінансово-економічної безпеки.
 - 1.6. Фінансова безпека у системі економічної безпеки країни. Основні фактори, які визначають фінансову безпеку
 - 1.7. Роль державних фінансових інститутів у забезпеченні фінансово-економічної безпеки
- Тема 2. Економічна безпека підприємства: сутність і визначення*
- 2.1. Економічна безпека підприємства, її сутність, роль та значення.
 - 2.2. Складові економічної безпеки: економічна безпека держави, регіону та підприємства.
 - 2.3. Показники економічної безпеки.

Тема 3. Фінансова безпека підприємства: сутність і визначення

- 3.1. Фінансова безпека, її роль у діяльності підприємства.
- 3.2. Показники фінансової безпеки підприємства.
- 3.3. Сутність, необхідність оцінки та контролю за фінансовою безпекою

Тема 4. Необхідність забезпечення фінансової безпеки підприємства

- 4.1. Вплив фінансової безпеки на економічні показники.
- 4.2. Вплив фінансової безпеки на фінансовий стан підприємства.
- 4.3. Об'єктивна необхідність забезпечення фінансової безпеки.

Змістовий модуль 2. Визначення стратегії та механізми забезпечення фінансово-економічної безпеки

Тема 5. Аналітична оцінка рівня фінансової безпеки підприємства

- 5.1. Об'єктивна необхідність оцінки фінансової безпеки.
- 5.2. Порівняння фінансової безпеки підприємства з іншими підприємствами суб'єктами господарювання.
- 5.3. Фінансова безпека в динаміці.

Тема 6. Основні напрямки організації фінансової безпеки підприємства

- 6.1. Основні напрямки підвищення рівня фінансової безпеки підприємства.
- 6.2. Управління рентабельністю підприємства з метою підвищення рівня фінансової безпеки.
- 6.3. Управління формуванням фінансових ресурсів та фінансовою стабільністю з метою підвищення рівня фінансової безпеки.

Тема 7. Резерви зростання фінансової безпеки підприємства

- 7.1. Планування фінансової безпеки підприємства.
- 7.2. Стратегія фінансової безпеки підприємства.
- 7.3. Резерви зростання фінансової безпеки.

Тема 8. Стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки суб'єкта підприємництва

- 8.1. Забезпечення організації безпеки суб'єкта підприємництва
- 8.2. Стратегічні та тактичні заходи захисту підприємницьких структур
- 8.3. Стандартизація і сертифікація безпеки суб'єктів господарювання

5. ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тестові завдання:

1. Складові економічної безпеки:
 - 1) фінансова безпека;
 - 2) інтелектуальна й кадрова;
 - 3) техніко-технологічна;
 - 4) політико-правова;
 - 5) інформаційна;
 - 6) екологічна;
 - 7) силова;
 - 8) організаційна.

2. Види економічних ризиків:

- 1) виробничий;
- 2) комерційний;
- 3) фінансовий;
- 4) інвестиційний;
- 5) екологічний.

3. Типи фінансової політики на підприємстві:

- 1) агресивна;
- 2) помірна;
- 3) консервативна;
- 4) компромісна.

4. Основні фінансові інтереси підприємства:

- 1) ріст рентабельності власного капіталу;
- 2) достатність фінансових ресурсів;
- 3) фінансова стабільність;
- 4) високий рівень інвестиційної активності та ефективність інвестицій;
- 5) нейтралізація фінансових ризиків;
- 6) своєчасне погашення зобов'язань.

5. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства включає:

- 1) систему державного нормативно-правового регулювання;
- 2) ринковий механізм регулювання фінансової безпеки підприємства;
- 3) внутрішній механізм управління фінансовою безпекою;
- 4) систему методів управління фінансовою безпекою;
- 5) систему інструментів управління фінансовою безпекою;
- 6) систему контролінгу.

6. Система показників інформаційного забезпечення управління фінансовою безпекою підприємства із зовнішніх джерел включає:

- 1) показники, що характеризують розвиток країни;
 - 2) характеристика кон'юнктури фінансового ринку;
 - 3) характеристика конкурентів;
 - 4) нормативно-регулюючі показники;
 - 5) показники діяльності бірж.
- 7) Системи планування фінансової безпеки підприємства:

- 1) перспективне планування;
- 2) поточне планування;
- 3) оперативне;
- 4) диспетчерське.

8. Функції контролінгу:

- 1) інформаційне забезпечення підприємства;
- 2) координація планів і діяльності;
- 3) стратегічне та оперативне планування;
- 4) контроль, ревізія та внутрішній аудит;
- 5) методологічне забезпечення та внутрішній консалтинг;
- 6) попередження фінансової кризи.

9. Види фінансових ризиків:

- 1) неплатоспроможності;
- 2) зниження фінансової стійкості;
- 3) інфляційний;
- 4) кредитний;
- 5) депозитний;
- 6) валютний;
- 7) ризик ліквідації підприємства.

10. Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків:

- 1) лімітування концентрації ризику;
- 2) хеджування;
- 3) диверсифікація;
- 4) розподіл ризику;
- 5) самострахування;
- 6) вивчення поведінки конкурентів.

11. Основні методи контролінгу:

- 1) аналіз точки беззбитковості;
- 2) бенчмаркінг;
- 3) вартісний аналіз;
- 4) портфельний аналіз;
- 5) аналіз сильних і слабких місць;
- 6) фінансовий аналіз.

12. Основні етапи системи раннього попередження і реагування:

- 1) визначення сфер спостереження;
- 2) вибір індикаторів раннього спостереження;
- 3) розрахунок граничних значень індикаторів;
- 4) формування конкретних аналітичних завдань для аналітичних центрів;
- 5) формування інформаційних каналів;
- 6) узагальнення одержаних результатів та підготовка пропозицій;
- 7) впровадження пропозицій на виробництві.

13. Оперативний фінансовий контролінг включає:

- 1) бюджетний контроль;
- 2) систему раннього попередження та реагування;
- 3) довгострокове планування;
- 4) складання бюджету реалізації;
- 5) визначення основних немонетарних фінансових цілей.

14. Система раннього попередження та реагування включає:

- 1) визначення індикаторів раннього попередження;
- 2) розрахунок граничних значень індикаторів і безпечних інтервалів їх змін;
- 3) бенчмаркінг;
- 4) бюджетний контроль;
- 5) бюджетування.

15. Основні функції внутрішнього аудиту:

- 1) своєчасне виявлення порушень та недоліків у діяльності структурних підрозділів;
- 2) нейтралізація та усунення причин виникнення цих недоліків;
- 3) перевірка виконання вимог з ефективного управління ризиками;
- 4) взаємодія із зовнішніми аудиторами;
- 5) розробка рекомендацій по усуненню недоліків, виявлених зовнішніми аудиторами;
- 6) впровадження рекомендацій на підприємстві.

16. Показники із внутрішніх джерел інформації по управлінню фінансовою безпекою підприємства:

- 1) показники фінансової звітності підприємства;
- 2) показники управлінського обліку;
- 3) нормативно-планові показники фінансово розвитку підприємства;
- 4) нормативно-планові показники міністерств та відомств.

17. Фінансова безпека підприємства залежить від:

- 1) ефективності використання капіталу;
- 2) якості корпоративного управління;

- 3) якості фінансового менеджменту;
- 4) оновлення технології та інформаційної бази;
- 5) екологічної безпеки.

18.3 позиції ресурсно-функціонального підходу фінансова безпека це:

1) процес найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів для уникнення загроз;

- 2) забезпечення стабільного функціонування в поточному періоді;
- 3) забезпечення стабільного функціонування в майбутньому періоді;
- 4) забезпечення підприємства усіма необхідними ресурсами.

19. Функції управління фінансовою безпекою підприємства як керуючої системи:

- 1) формування ефективних інформаційних систем;
- 2) аналіз стану фінансової безпеки підприємства;
- 3) планування заходів по забезпеченню фінансової безпеки;
- 4) розробка системи стимулювання реалізації прийнятих управлінських рішень;
- 5) контроль за реалізацією прийнятих управлінських рішень;
- 6) контроль за діяльністю конкурентів.

20. Функції управління фінансовою безпекою підприємства як спеціалізованої системи менеджменту:

- 1) розробка стратегії забезпечення фінансової безпеки;
- 2) управління фінансовою рентабельністю підприємства;
- 3) управління формуванням фінансових ресурсів;
- 4) управління фінансовими ризиками;
- 5) антикризове фінансове управління;
- 6) управління персоналом.

6. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль знань здобувачів складається з поточного, модульного, та підсумкового видів контролю.

Основними завданнями контролю знань здобувачів з дисципліни «Фінансово-економічна безпека: стратегія та механізми забезпечення» є оцінювання засвоєння ними теоретичних знань і практичних навичок, набутих під час навчання. При цьому контрольні заходи мають виконувати наступні функції:

- стимулювати систематичну самостійну роботу над навчальним матеріалом;
- забезпечувати закріплення та реалізацію набутих теоретичних знань при виконанні практичних завдань та написанні тез на міжнародні науково-практичні конференції, публікацій в фахові видання за спеціальністю;
- набуття навичок відповідального ставлення до своїх обов'язків, самостійного цілеспрямованого пошуку потрібної інформації, чіткої організації свого робочого дня.

Система поточного контролю знань здобувачів передбачає оцінювання їх знань за трьома основними напрямками:

- перевірка теоретичних знань;
- перевірка виконання завдань на практичних заняттях;
- перевірка виконання завдань самостійної роботи.

Оцінювання рівня засвоєння теоретичних знань здобувачів у залежності від вибору викладача може проводитись в одній з альтернативних форм:

- за результатами звітів про вивчення відповідних тем дисципліни або написання рефератів згідно з тематичним планом;
- за підсумками тестування;
- під час проведення усної співбесіди викладача зі здобувачем, у процесі якої здобувач дає відповіді на питання з різних тем дисципліни.

Навчальним планом видом семестрового контролю з дисципліни «Фінансово-економічна безпека: стратегія та механізми забезпечення» передбачений екзамен.

У табл. 6.1 наведено накопичувальну рейтингову систему поточного оцінювання знань здобувачів денної форми навчання на практичних заняттях.

Таблиця 6.1

Критеріальна накопичувальна бально-рейтингова система поточного оцінювання знань здобувачів денної форми навчання на практичних заняттях

Теми змістових модулів		Σ балів отриманих на практичному занятті
Змістовий модуль 1	Тема 1. Теоретичні основи фінансово-економічної безпеки	3
	Тема 2. Економічна безпека підприємства: сутність і визначення	3,5
	Тема 3. Фінансова безпека підприємства: сутність і визначення	3
	Тема 4. Необхідність забезпечення фінансової безпеки підприємства	4
	Разом за модулем 1	13,5
Змістовий модуль 2	Тема 5. Аналітична оцінка рівня фінансової безпеки підприємства	4
	Тема 6. Основні напрямки організації фінансової безпеки підприємства	3,5
	Тема 7. Резерви зростання фінансової безпеки підприємства	3,5
	Тема 8. Стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання та підприємств гірничо-металургійного комплексу України	3,5
	Разом за модулем 2	14,5
Разом балів за видами робіт		28

У табл. 6.2 наведено накопичувальну рейтингову систему поточного оцінювання знань здобувачів заочної форми навчання на практичних заняттях.

Таблиця 6.2

Критеріальна накопичувальна бально-рейтингова система поточного оцінювання знань здобувачів заочної форми навчання на практичних заняттях

Теми змістових модулів		Σ балів отриманих на практичному занятті
Змістовий модуль 1	Тема 1. Теоретичні основи фінансово-економічної безпеки	2
	Тема 2. Економічна безпека підприємства: сутність і визначення	2
	Тема 3. Фінансова безпека підприємства: сутність і визначення	2
	Тема 4. Необхідність забезпечення фінансової безпеки підприємства	3
	Разом за модулем 1	9
Змістовий модуль 2	Тема 5. Аналітична оцінка рівня фінансової безпеки підприємства	2
	Тема 6. Основні напрямки організації фінансової безпеки підприємства	2
	Тема 7. Резерви зростання фінансової безпеки підприємства	2
	Тема 8. Стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання та підприємств гірничо-металургійного комплексу України	3
	Разом за модулем 2	9
Разом балів за видами робіт		18

Кількість балів за кожною темою визначається диференційовано, з урахуванням кількості годин на її вивчення і структури навчальних завдань. У загальну кількість балів за темою включено оцінювання успішності на практичних заняттях та виконання самостійної роботи.

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорний конспект лекцій з навчальної дисципліни «Фінансово-економічна безпека: стратегія та механізми забезпечення» для здобувачів ступеня доктора філософії спеціальності 073 Менеджмент денної та заочної форм навчання / Укл. д.е.н. Л.М. Варава, к.е.н. С.А. Ртищев – Кривий Ріг: ДВНЗ «КНУ», 2019. – 55 с. (електронний ресурс).

2. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з дисципліни «Фінансово-економічна безпека: стратегія та механізми забезпечення» для здобувачів ступеня доктора філософії спеціальності 073 Менеджмент денної та заочної форм навчання / Укл. д.е.н. Л.М. Варава, к.е.н. С.А. Ртищев – Кривий Ріг: ДВНЗ «КНУ», 2019. – 11 с. (електронний ресурс).

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

№ п/п	Назва підручника (посібника), автор, видавництво, рік видання	Кількість примірників в у бібліотеці ЗВО/кафедр
Базова література		
1.	Андрушків Б.М., Малюта Л.Я. Економічна та майнова безпека бізнесу: навчальний посібник. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2016. 180 с.	5
2.	Аптекарь С.С. Оцінка фінансово-економічної безпеки гірничо-збагачувальних комбінатів. Ефективна економіка, 2011. - № 5. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_5_49 .	15
3.	Грубляк О.М., Карвацький М.В., Лисенко Ж.П., Юрій Е.О. Фінансова безпека держави: навч. посіб. Чернівці: Рута, 2019. 201 с.	10
4.	Дідик А.М., Кузьмін О.Є., Ортинський В.Л. Економічна безпека підприємства: підручник / за заг. ред. А. М. Дідика. Львів: НУ «Львівська політехніка», ТзОВ «Видавнича група «Бухгалтери України», 2019. 624 с.	15
5.	Економічна безпека та фінансові розслідування: концепти, прагматика, інструментарій забезпечення : колективна монографія. / За заг. ред. д.е.н., доц. Вівчар О.І. Тернопіль: Економічна думка, 2019. 395 с.	10
6.	Живко З.Б., Черевко О.В., Копитко М.І. та ін. Економічна безпека держави: навчально-методичний посібник / за ред. Живко З.Б. Черкаси: видавець Чабаненко Ю.А., 2019. 240 с.	5
7.	Зацеркляний М.М., Мельников О.Ф. Основи економічної безпеки: навч. посіб. К.: КНТ, 2009. 337 с.	5
8.	Кравчук Н.Я., Колісник О.Я., Мелих О.Ю. Фінансова безпека: Навчально-методичний посібник. Тернопіль: Вектор, 2010. 277 с.	5
9.	Круглова О.О. та ін. Фінансово-економічна безпека: теоретико-правові аспекти: навч. посіб. Дніпро: Видавець Біла К.О., 2019. 195 с.	5
10.	Нусінов В.Я., Міщук Є.В. Методологія формування й забезпечення безпеки стратегічних економічних інтересів підприємств гірничо-металургійного комплексу. Економічні горизонти. 2(9) (Чер. 2019), С.95–105. DOI: https://doi.org/10.31499/2616-5236.2(9).2019.219047 .	10
11.	Соломіна Г.В. Забезпечення фінансово – економічної безпеки підприємництва: навчальний посібник.. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. 234 с.	5
12.	Філіппова С.В., Волощук Л.О., Черкасова С.О. Економічна безпека підприємств реального сектору економіки в умовах вартісно-орієнтованого управління: монографія / під заг. ред. С. В Філіппової. Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2015. 196 с.	5

13.	Фролов С.М., Козьменко О.В., Бойко А.О. та ін. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів економічних і юридичних спеціальностей усіх форм навчання. Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України" / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С. М. Фролова. Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ", 2015. 332 с.	5
14.	Харазішвілі Ю.М. Системна безпека сталого розвитку: інструментарій оцінки, резерви та стратегічні сценарії реалізації: монографія. НАН України, Ін-т економіки промисловості. Київ, 2019. 304 с.	10
15.	Шагоян С.М., Солодовник Л.М. Економічна безпека як напрямок сталого розвитку гірничо-збагачувальних підприємств. Херсон: Бізнес-навігатор. - 2011. - №3 (24). С. 15-21.	10
Допоміжна література		
16.	Астаф'єва К.О., Астаф'єв О.Ю. Оцінка фінансової безпеки підприємства з урахуванням етапу його розвитку. Економіка Крима. Симферополь. 2012. №1(38). С. 268–271.	15
17.	Астаф'єва К.О., Нусінов В.Я., Нусінова Я.В. Оцінювання рівня економічної безпеки підприємства на всіх етапах розвитку: монографія. Кривий Ріг: Видавець ФО-П Чернявський Д. О., 2015. 186 с.	15
18.	Варава Л.М., Варава А.А. Формування фінансових стратегій в умовах гірничодобувних підприємств. Економіко-культурологічне позиціонування України в світовому глобалізованому просторі : матеріали І Міжнар. наук.-практ. конф. (Кошице, 14-15 лютого 2016 року). Кошице, 2016. С. 187–190. – Бібліогр.: с.	15
19.	Варава Л.М., Арутюнян А.Р., Варава А.А. Особливості оцінки ефективності інноваційних стратегій у гірничодобувній промисловості. Аудит управлінської діяльності: монографія. Кривий Ріг, 2016. С. 201-208.	15
20.	Грубляк О.М., Карвацький М.В., Лисенко Ж.П., Юрій Е.О. Фінансовий моніторинг: навч. посіб. Чернівці: Рута, 2019. 240 с.	5
21.	Дьяченко О.А., Артеменко Л.П. Економічна безпека інноваційно-орієнтованих підприємств в умовах євроінтеграції. Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут", 2015. - № 12. С. 173-180. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2015_12_28	5
22.	Захаров О.І. Стратегія економічної безпеки підприємства. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія економічна, 2012. - Вип. 2. С. 272-282. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_e_2012_2_31	5
23.	Марич М.Г., Федішин М.П., Полагнин Д.Д. Банківська безпека: навч. посіб. Кам'янець-Поліський: Аксіома, 2018. 197 с. – Режим доступу: https://drive.google.com/open?id=1CpOnbNOLJIWIRxEseboRVnOQQjZXOHmZ	5
24.	Ртищев С.А., Афанасьєва М.О. Фінансова стратегія в системі управління підприємством. Сучасний менеджмент: проблеми теорії та практики. Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Кривий Ріг, травень 2017 р.) – Вип. 1. Кривий Ріг, 2017. С.31-33.	10
25.	Юрій Е.О., Гаватюк Л.С., Гуменюк М.М., Ковальчук Н.О., Корбутяк А.Г., Єрміїчук Н.І., Ісар І.В. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / за заг. ред. к.е.н. Юрія Е.О. Чернівці: Видавництво «Рута», 2018. 342 с. – Режим доступу: https://drive.google.com/open?id=1nutDDkUN47HMPiIXUfmFHM56pfefTzTe	5

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека Криворізького національного університету. URL: <http://lib.knu.edu.ua/>.
2. Електронний журнал економічна наука. Інвестиційна діяльність як економічне явище. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/11_2010/20.pdf.
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Фінансово-економічна безпека: стратегія та механізми забезпечення» для здобувачів ступеня доктора філософії спеціальності 073 Менеджмент денної та заочної форм навчання. В методичних рекомендаціях до проведення практичних занять наведено склад практичної роботи здобувачів: опрацювання теоретичних питань, робота з проблемними теоретичними питаннями, підготовку до практичних занять і екзамену.

Укладач: Варава Л.М., д.е.н., професор
Ртищев С.А., к.е.н., доцент

Рецензент: Афанасьєв Є.В., д.е.н., професор

Відповідальний за випуск: д.е.н., професор Варава Л.М.